

İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ MERKEZİ DERSLİK BİNASI TASARIM SÜRECİ VE MİMARİ PROJESİ

Sibel Macit İlal¹

¹ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir, Türkiye
sibel.macit@balikesir.edu.tr, 0000-0001-9524-8567

ÖZET

Günümüzde üniversite kampüslerinde sık görülmeye başlanan merkezi derslik yapıları, farklı bölümlerden öğrencilerin ortak eğitim alabileceği, esnek ve işlevsel öğrenme ortamları sunan mekanlardır. Geleneksel fakülte bazlı derslik sistemine alternatif olarak geliştirilen bu yapıların, disiplinlerarası etkileşimi artırarak akademik ve sosyal iletişimi güçlendirdiği görülmektedir. Bu çalışma, İzmir Demokrasi Üniversitesi Uzundere Kampüsü'nde yer alan Merkezi Derslik Binası'nın tasarım sürecini ele almakta ve eğimli araziye yerleşirken benimsenen mekansal organizasyon kararlarını incelemektedir.

Üniversitenin hızla artan öğrenci sayıları ve mekansal gereksinimleri doğrultusunda 2019 yılında planlanan merkezi derslik binası, farklı bölümlerden öğrencilerin ortak kullanımına açık, erişilebilir ve modüler bir öğrenme ortamı oluşturmak amacıyla tasarlanmıştır. Mimari proje sürecinde, eğimli araziye uyum sağlamak, ortak kullanım alanları oluşturmak ve farklı kotlardan erişim imkânı sunmak öncelikli tasarım kriterleri olarak belirlenmiştir.

Bu bağlamda, çalışmada merkezi derslik konsepti ile eğimli arazide yapılaşma ilkeleri kuramsal çerçevede ele alınarak, mekansal organizasyon, erişilebilirlik ve kullanıcı odaklı tasarım kararları incelenmiştir. Tasarım sürecinde alınan kararlar, alanın fiziksel özellikleri ve üniversitenin gelişim planları doğrultusunda değerlendirilmiş, merkezi derslik binasının mekansal organizasyon kurgusu detaylandırılmıştır.

Sonuç olarak, merkezi derslik binası, İzmir Demokrasi Üniversitesi'nin büyüme stratejileri ile uyumlu, farklı akademik birimler arasında ortak kullanım imkânı sağlayan bir eğitim yapısı olarak tasarlanmıştır. Çalışma, eğimli araziye yerleşim stratejileri ve merkezi derslik modeli bağlamında benzer akademik yapılar için bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Merkezi derslik binaları, Eğimli arazi, Mekansal organizasyon, Mimari proje.

İZMİR DEMOCRACY UNIVERSITY CENTRAL CLASSROOM BUILDING: DESIGN PROCESS AND ARCHITECTURAL PROJECT

ABSTRACT

Today, central classroom buildings on university campuses are gaining importance as spaces that provide flexible and functional learning environments where students from different departments can come together. Developed as an alternative to the traditional faculty-based classroom system, these buildings enhance interdisciplinary interaction and strengthen academic and social communication. This study presents the design process of the Central Classroom Building at İzmir Democracy University's Uzundere Campus and examines spatial organization decisions when designing on sloped terrain.

In response to the university's rapidly increasing student numbers and spatial needs, the central classroom building, planned in 2019, was designed to create an accessible and modular learning environment open to shared use by students from various departments. During the architectural design process, adapting to the sloped terrain, creating shared-use areas, and providing access from different levels were identified as primary design criteria.

In this context, the study explores the theoretical framework of the central classroom concept and construction principles on sloped terrain, examining spatial organization, accessibility, and user-centered design decisions. The decisions made during the design process were evaluated in line with the physical characteristics of the site and the university's development plans, and the spatial organization concept of the central classroom building was detailed.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Geliş/Received: 09.03.2025 Kabul/Accepted: 13.03.2025

Macit İlal, S. (2025), İzmir Demokrasi Üniversitesi merkezi derslik binası tasarım süreci ve mimari projesi. KARESI Journal of Architecture, 4(2), 58-72.

In conclusion, the central classroom building has been designed as an educational structure compatible with İzmir Democracy University's growth strategies, offering shared-use opportunities among different academic units. This study serves as an example for similar academic buildings in the context of sloped terrain settlement strategies and the central classroom model.

Keywords: Central classroom buildings, Sloped terrain, Spatial organization, Architectural project.

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope

Contemporary approaches in education encourage central classroom buildings over traditional departmental classroom systems. These buildings foster flexible learning environments where students from different departments can collaborate and engage in social interactions. This paper presents the design of the Central Classroom Building at İzmir Democracy University's Uzundere Campus. The spatial organization of the classroom building promotes interdisciplinary interaction while adapting to the highly sloped terrain. Key aspects such as the central classroom concept, strategies for integrating the building with the topography, spatial organization, and user-centered design decisions are discussed.

Conceptual Approach

The Central Classroom Building was planned for the campus master plan to serve all academic units. The highly sloped site is an important reference point for design decisions, leading to a tiered layout that ensures accessibility from multiple levels, integrating with the natural topography. The design of the central classroom building involves not only the arrangement of functional and accessible educational spaces but also the development of spatial configurations that support impromptu social interactions. The principles underpinning the adoption of central classroom buildings as well as principles of construction on sloped terrain are explained. Decisions regarding spatial organization, accessibility, and user-centered design are discussed.

Spatial Organization and Facade

The design process balanced two equally critical issues: Properly adapting to the topography, and ensuring an efficient and interactive learning environment. The building consists of two main blocks: the classroom block and the academic staff block, each organized according to user needs. The main features of the design are:

- **Modular Classrooms:** Flexible spaces designed to accommodate different learning formats.
- **Open and Enclosed Common Areas:** Group workspaces, individual study rooms, and social interaction zones.
- **Circulation Areas:** Sufficient corridors, staircases, and elevators were planned to enhance accessibility.

The facade design prioritizes access to the view and natural lighting. The building incorporates glass and concrete to balance transparency and energy effectiveness. The eastern facade, facing the view, has larger openings to maximize daylight and strengthen the connection between indoor and outdoor spaces.

Conclusion

The Central Classroom Building was designed to address the university's increasing student capacity and evolving educational needs. The building uses a tiered placement strategy to accommodate the sloped terrain, ensuring accessibility from multiple levels. Its spatial organization encourages academic and social interactions, offering a model for similar educational buildings.

1. GİRİŞ

Gelişen ve güncellenen eğitim yaklaşımları ile birlikte üniversite eğitim binalarının tasarımı da değişime uğramaktadır. Geleneksel üniversite kampüslerinde her fakültenin, hatta bazı durumlarda her bölümün kendine ait derslik binaları bulunurken, modern eğitim anlayışında farklı bölümlerden öğrencilerin bir arada eğitim alabileceği merkezi derslik binaları ön plana çıkmaktadır. Bu değişim hem mekansal verimliliği artırmak hem de farklı disiplinlerden öğrencilerin bir araya gelerek bilgi paylaşımında bulunabileceği esnek ve işlevsel eğitim ortamları oluşturmak amacıyla benimsenmektedir. Çağdaş eğitim yapılarının yalnızca derslerin işlendiği mekanlar olmanın ötesine geçerek, akademik ve sosyal etkileşimi teşvik eden ortamlar olarak ele alınması gerektiği fikri giderek önem kazanmaktadır.

Dudek (2000) ve Oblinger (2006), modern eğitim mekanlarının farklı kullanım senaryolarına uygun olarak esneklik ve dönüştürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Lynch (1981) ise akademik yapıların yalnızca bilgi aktarımı için değil, aynı zamanda sosyal etkileşim ve kolektif öğrenme süreçlerine zemin hazırlayan mekanlar olması gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda, üniversite kampüslerinde yaygınlaşan merkezi derslik binaları, farklı bölümlerden öğrencilerin ve akademisyenlerin ortak mekanları paylaşmasını sağlayarak disiplinlerarası iletişimi teşvik etmektedir. Aynı zamanda bu yaklaşım, dersliklerin kullanım verimliliğini artırmakta ve eğitim yapılarının gelecekteki değişen ihtiyaçlara uyum sağlayabilecek şekilde planlanmasına olanak tanımaktadır.

2016 yılında kurulan İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye'nin en yeni yükseköğretim kurumlarından biridir. Üniversitenin kuruluş şemasında 10 fakülte, 3 yüksekokul ve 3 enstitü bulunmaktadır. 2017 yılında 3 bölüm ile eğitim-öğretim faaliyetlerine başlanan üniversitede, iki yıl içinde 31 lisans, 23 yüksek lisans ve 3 doktora programı açılarak öğrenci sayılarında hızlı bir artış olmuştur. Üniversitenin mevcut ve öngörülen büyüme planlarına uygun olarak, 2018 yılında İzmir ili, Karabağlar ilçesi, Uzundere mahallesinde yer alan yaklaşık 384 dönümlük bir alan kampüs yerleşimi için tahsis edilmiştir.

2019 yılı başında, Mimarlık Fakültesi öğretim üyelerinden oluşan bir komisyon tarafından kampüs alanının çevresel ve fiziksel koşulları araştırılmış, üniversitenin büyüme projeksiyonuna göre kullanıcı sayısı, yer alacak binalar ve metrekareleri belirlenerek bir master plan önerisi geliştirilmiştir (Birinci v.d., 2020). Master plan kapsamında, artan öğrenci sayısı ve fakültelerin mekansal ihtiyaçları doğrultusunda merkezi derslik binası öncelikli yapı olarak belirlenmiş ve 2019 yılı Temmuz ayında İzmir Demokrasi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından Mimarlık Bölümü öğretim üyelerinden mimari projenin hazırlanması talep edilmiştir. Bu talep doğrultusunda, Prof. Dr. Gaye Birol, Prof. Dr. Begüm Sertyeşilişik, Doç. Dr. Bedriye Asımgil, Dr. Öğr. Üyesi Sibel Macit İlal, Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Eldek

Güner, Arş. Gör. Su Kardelen Erdoğan, Yüksek Lisans öğrencisi Nazlıcan Birinci ve Yüksek Lisans öğrencisi Furkan Ertürk'den oluşan tasarım ekibi tarafından Merkezi Derslik Binası Mimari Avan Projesi hazırlanmıştır. Merkezi derslik binasının yapım işi 2023 yılı Ocak ayında ihale edilmiş ve binanın uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Merkezi derslik binasının tasarım sürecinde eğimli arazi koşulları ve kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda mekansal organizasyon kararları geliştirilmiştir. Farklı kotlardan erişim imkanı sağlayan girişler tasarlanmış ve yaya sirkülasyonunun sürekliliğini destekleyen bir yerleşim düzeni benimsenmiştir. Binada çeşitli kapasite ve boyutta dersliklerin yanı sıra ortak çalışma alanları, akademisyen odaları ve sosyal etkileşimi teşvik eden mekanların da yer alması planlanmıştır.

Bu makalede, İzmir Demokrasi Üniversitesi Mimarlık Bölümü öğretim üyeleri tarafından, tüm bölümlerin ortak kullanımına açık olacak şekilde tasarlanan Merkezi Derslik Binası Mimari Projesi incelenmektedir. Çalışmada, mimari projenin mekansal organizasyonu, eğimli araziye uyum sağlama stratejileri, erişilebilirlik çözümleri ve kullanıcı odaklı tasarım ilkeleri ele alınmaktadır. Merkezi derslik konseptinin çağdaş eğitim yaklaşımlarıyla nasıl örtüştüğü ve mekansal planlama sürecinin üniversite kampüslerinde ortak kullanım mekanları oluşturma açısından nasıl bir model sunduğu değerlendirilmiştir.

2. KAVRAMSAL YAKLAŞIM

Eğitim yapılarının tasarımı, yalnızca fiziksel mekanların düzenlenmesi değil, aynı zamanda öğrenme süreçlerini destekleyen işlevsel ve erişilebilir mekansal organizasyonların oluşturulmasını da kapsamaktadır. Üniversite kampüslerinde yer alan derslik binaları, farklı bölümlerden öğrencilerin bir araya gelerek eğitim almasını sağlayan önemli mekanlar arasında yer almaktadır. Özellikle eğimli arazilerde konumlanan eğitim yapıları, arazi ile uyumlu tasarım stratejilerinin geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda, hem eğimli arazide yapılaşma ilkeleri hem de merkezi derslik konsepti, çağdaş eğitim yapılarının planlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu bölümde, eğimli arazilerde yapılaşmaya yönelik yerleşim stratejileri ile merkezi derslik yapılarının işlevsel ve mekansal organizasyonu ele alınacaktır.

2.1. Eğimli Arazide Yerleşim Stratejileri

Eğimli arazilerde yapılaşma, arazinin doğal topografyasını bozmayacak ve mekansal bütünlüğü koruyacak şekilde olmalıdır. McHarg (1969), eğimli arazilerde yapılaşmanın, arazinin doğal yapısının korunarak ve ekosistemle uyumlu olacak şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Steiner (2011) eğimli arazilerde yerleşimin, ekolojik sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Eğimli arazilerde yapılan eğitim yapıları, mekansal organizasyon açısından da

bütüncül bir yaklaşım gerektirir. Bu bağlamda, mimari proje kapsamında aşağıdaki tasarım ilkeleri benimsenmiştir:

- **Kademeli yerleşim:** Yapı blokları arazi eğimine paralel olarak konumlandırılmalıdır. Bu yaklaşım kazı ihtiyacının azaltılmasını sağlayarak çevresel etkileri minimize eder. Ayrıca arazinin doğal hali korunarak sürdürülebilir bir yapılaşma modeli ortaya çıkar (McHarg, 1969).
- **Teraslamalar:** Farklı kotlarda yeşil alanlar ve açık mekanlar oluşturularak yapı blokları araziye entegre edilmelidir. Bu yaklaşım kullanıcı deneyimini iyileştirirken aynı zamanda eğimli arazinin kullanım verimliliğini artırmakta, su yönetimi ve erozyon kontrolü açısından da avantajlar sunmaktadır. (Steiner, 2011).
- **Bağlantı ve erişim:** Eğitim yapılarında erişilebilirliğin sağlanması, mekânsal sürekliliğin oluşturulması açısından kritik bir unsurdur. Neufert (2012), eğimli arazilerdeki yapıların farklı kotlara erişimi kolaylaştıran yaya yolları ve bağlantıların planlanarak erişilebilir hale getirilmesinin önemine dikkat çekmektedir.

Tasarım sürecinde arazinin doğal yapısını korunmak ve eğimin sağladığı avantajları kullanmak amacı ile bu ilkeler benimsenmiştir.

2.2. Merkezi Derslik Konsepti ve İşlevsel Dağılım

Merkezi derslik yapıları, farklı bölümlerden öğrencilerin bir arada eğitim alabileceği, ortak kullanım alanlarının oluşturulduğu esnek öğrenme mekânlarıdır. Oblinger (2006), modern eğitim mekanlarının farklı kullanım senaryolarına uygun esneklikte ve değişen öğrenme ihtiyaçlarına göre dönüştürülebilir olması gerektiğini belirtmektedir. Dudek (2000) ise merkezi dersliklerin, sosyal öğrenme alanları ile desteklenerek kullanıcı ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, mimari tasarımda mekânsal organizasyon aşağıda yer alan fonksiyonlara göre kurgulanmıştır.

- **Modüler derslikler:** Esnek kullanım imkânı sunan ve farklı öğrenim biçimlerine uyarlanabilir derslikler eğitim yapısının ana mekanlarıdır. Oblinger (2006), modüler dersliklerin, geleneksel eğitim anlayışından uzaklaşarak, iş birliği ve aktif öğrenmeyi teşvik eden bir yapıya sahip olması gerektiğini ifade etmektedir.
- **Açık ve kapalı ortak alanlar:** Grup çalışma alanları, bireysel çalışma odaları ve sosyalleşme mekanları, öğrencilerin ders dışı zamanlarda da etkileşim içinde bulunmalarına olanak tanıyacak şekilde düzenlenmelidir. Dudek (2000), eğitim yapılarının, öğrencilerin informal öğrenme süreçlerine katkı sağlayacak esnek alanlar içermesi gerektiğini savunmaktadır.
- **Akademisyen odaları:** Akademisyenler için bireysel çalışma ve toplantı alanları, ders hazırlıkları, akademik araştırmalar ve öğrenci danışmanlıkları için uygun bir çalışma ortamı

sunmaktadır. Eğitim yapılarında akademisyen odalarının, bireysel ve ortak kullanım senaryolarına göre planlanması gerektiği vurgulanmaktadır (Dudek, 2000).

- **Sirkülasyon alanları:** Yapının iç mekân akışkanlığını sağlamak amacıyla yeterli sayı ve boyutta koridor, merdiven ve asansör gibi sirkülasyon elemanları planlanmalıdır. Neufert (2012), eğitim yapılarında erişilebilirlik standartlarının sağlanmasının, mekânsal verimlilik açısından kritik olduğunu vurgulamaktadır.

Merkezi derslik tasarımında, farklı kullanım senaryolarına uyarlanabilir modüler dersliklerin, sosyal alanların ve erişilebilir sirkülasyon mekanlarının organizasyonu ile bütüncül bir eğitim ortamı sunulması hedeflenmiştir.

3. TASARIM SÜRECİ

Türkiye'nin en genç yükseköğretim kurumlarından biri olan İzmir Demokrasi Üniversitesinin Uzundere yerleşkesi, eğitim mekânlarının verimli kullanımı hedefi ile öğrencilerin etkileşim olanaklarını artıran bir kamusal alan olarak tasarlanmıştır (Birinci v.d., 2020). Master plan kararları doğrultusunda yerleşke için öncelikli olarak öğrenci sayılarının hızlı artışından dolayı öğrencilerin ve akademisyenlerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek merkezi derslik binası ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu amaçla İzmir Demokrasi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından Mimarlık bölümü öğretim üyelerinden merkezi derslik binası tasarımı talep edilmiştir. Talep doğrultusunda ivedilikle görevlendirilen tasarım ekibi tarafından 2 ay süren yoğun çalışma sonucunda Merkezi Derslik Binası Mimari Avan Projesi hazırlanmıştır.

Tasarım sürecinde ilk olarak, çevresel durum, mekânsal gereksinimler ve işlevsel ihtiyaçlar detaylı bir şekilde analiz edilmiş, mekan organizasyonuna yönelik temel kriterler belirlenmiştir. Tasarım problemi olarak eğimli bir arazi üzerinde yapılaşmanın nasıl optimize edilebileceği, disiplinler arası ortak kullanıma cevap verebilen bir eğitim yapısının ihtiyacını karşılayacak esnek mekanların nasıl tasarlanabileceği ve öğrenci-öğrenci ve öğrenci-akademisyen arasındaki etkileşimi güçlendirecek bir ortam nasıl sağlanır soruları ele alınmıştır. Bu doğrultuda, tasarım süreci analiz ve yerleşim kararlarının belirlenmesi aşamaları ile başlayarak, mekansal ve işlevsel tasarım kararları doğrultusunda şekillenmiştir.

3.1. Proje Alanı ve Yerleşim Kararları

İzmir'in Karabağlar ilçesi sınırları içerisinde bulunan İzmir Demokrasi Üniversitesi Yerleşke Alanı, ilçe merkezine yaklaşık 5 km mesafede il merkezine ise 13 km mesafede yer almaktadır. Yerleşke alanı tepelik olup, toplam 383,884 m²'dir. Yerleşke alanının eğimi %0 - 82,5 arasında değişmektedir. Yerleşkenin, merkezi derslik binası alanın içinde bulunduğu bölüm %12 - 25 arasında eğime sahiptir. Kampüs master planında akademik, idari, sosyal ve rekreasyon işlevleri sınıflandırılarak bir yerleşim

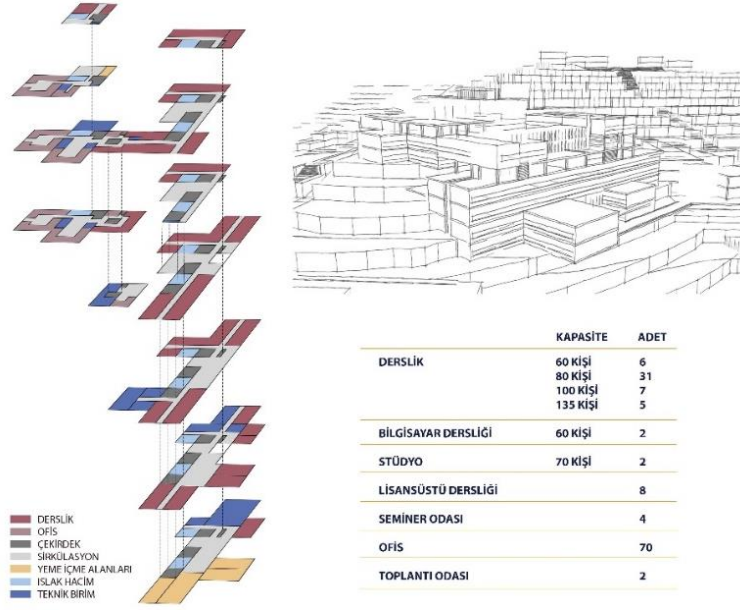
stratejisi geliştirilmiştir. Bu strateji doğrultusunda, kampüs alanının ana girişi ve yaya girişini bağlayacak ve fakültelere etkileşim alanı yaratacak yaya omurgası tasarlanmıştır. Ana tasarım kararı olarak, akademik birimler yaya omurgası çevresinde, sosyal birimler ise yaya omurgasına komşu bir alt meydan oluşturacak şekilde konumlandırılmıştır. Merkezi Derslik Binası alanı tüm fakültelerden öğrencilerin ortak kullanacağı bir bina olması sebebiyle yaya omurgasının hem orta noktası hem de kırılma noktasına denk gelen, rektörlük ve tören alanıyla da bağlantılı olan öğrenci meydanına yerleştirilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. İzmir Demokrasi Üniversitesi kampüs master plan önerisi üzerinde merkezi derslik proje alanı .

3.2. İşlev Analizi ve Kapasiteler

Mevcut lisans bölümü ve öğrenci sayısı ile gelecek yıllara ilişkin tahminlere dayalı olarak Merkezi Derslik binası için ihtiyaç duyulacak mekanlara yönelik işlev analizi ve kapasiteler belirlenmiştir (Şekil 2).

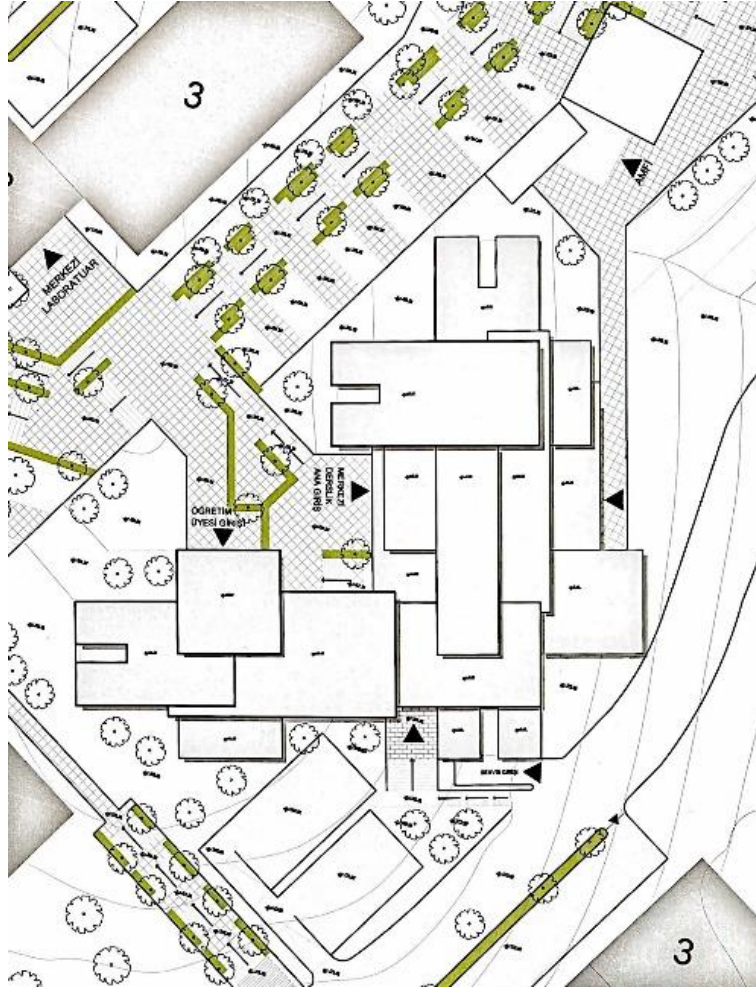

Şekil 2. Merkezi derslik işlev analizi ve kapasiteler.

3.3. Tasarım Kararları

Eğimli araziler, mimari tasarım sürecinde hem fiziksel hem de yapısal açıdan çeşitli zorluklar ve olanaklar sunar. Proje alanının eğimi yaklaşık %20, üst kot ile alt kot arasındaki fark ise 30 metredir. Merkezi Derslik binasının tasarım sürecinde, eğimli arazi koşulları tasarım kararlarında belirleyici bir faktör olmuştur. Tasarım, topografyaya uyumlu bir yerleşim şeması benimsenerek (Şekil 3), doğal eğimi avantaja çeviren kademeli bir yapılaşma modeli üzerine kurgulanmıştır. Bu yaklaşım sayesinde:

- Yapının arazinin doğal eğimini takip ederek kot farklarını minimum düzeyde değiştirmesi sağlanmıştır.
- Farklı kotlarda girişler tanımlanarak bina erişilebilirliği artırılmıştır.
- Teraslamalar yapılarak açık alanlar oluşturulmuş hem sosyal hem de akademik etkileşimi teşvik eden mekânlar tanımlanmıştır.

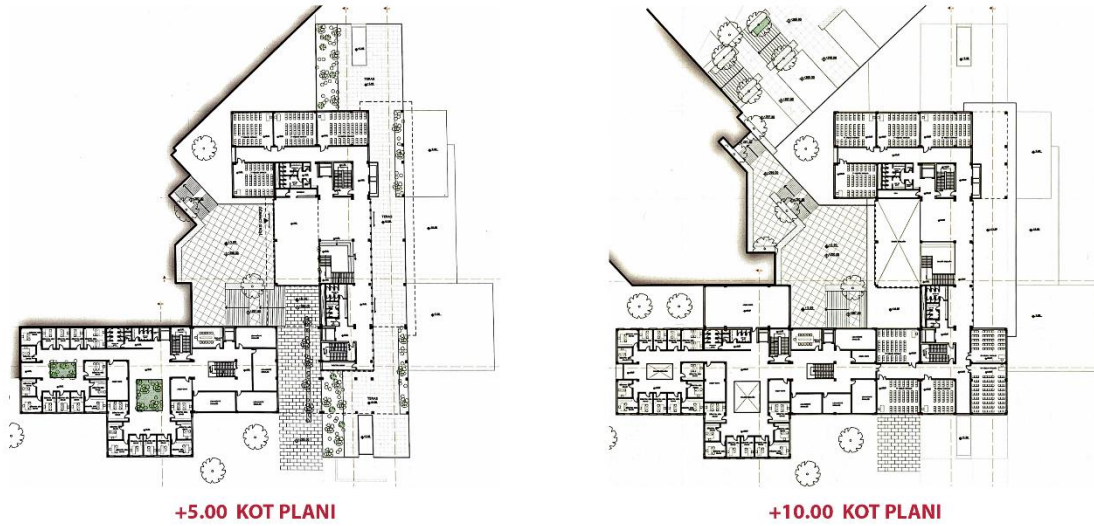
Şekil 3. Merkezi derslik binası vaziyet planı.

Merkezi Derslik binası, üniversitenin farklı bölümlerinin ortak kullanımına yönelik esnek ve modüler bir planlama anlayışıyla tasarlanmıştır. Çeşitli öğrenci kapasitelerine uygun derslikler tüm akademik birimlerin kullanımına açık olacak şekilde planlanmıştır. Bireysel ve grup çalışmalarını destekleyen açık/kapalı ortak çalışma alanları ve sosyalleşme mekânları, öğrencilerin ders dışı zamanlarda da etkileşim içinde bulunmalarına olanak tanıyacak şekilde düzenlenmiştir. Akademisyen odaları, lisansüstü derslikleri ve toplantı alanları ile ders hazırlıkları, akademik araştırmalar ve öğrenci danışmanlıkları için uygun bir çalışma ortamı oluşturmak hedeflenmiştir. Yapının iç mekân akışkanlığını sağlamak amacıyla yeterli sayı ve boyutta koridor ile 3 adet düşey sirkülasyon çekirdeği planlanmıştır.

3.4. Mekan Organizasyonu

Arazinin yaklaşık %20 olan ve kuzeyden güneye doğru yer alan eğimi ana yerleşim kararlarında etkili olmuştur. Projede hedeflenen sosyal etkileşim sirkülasyonunun yatayda ve düşeyde sağlanması mekan organizasyonunu şekillendirmiştir.

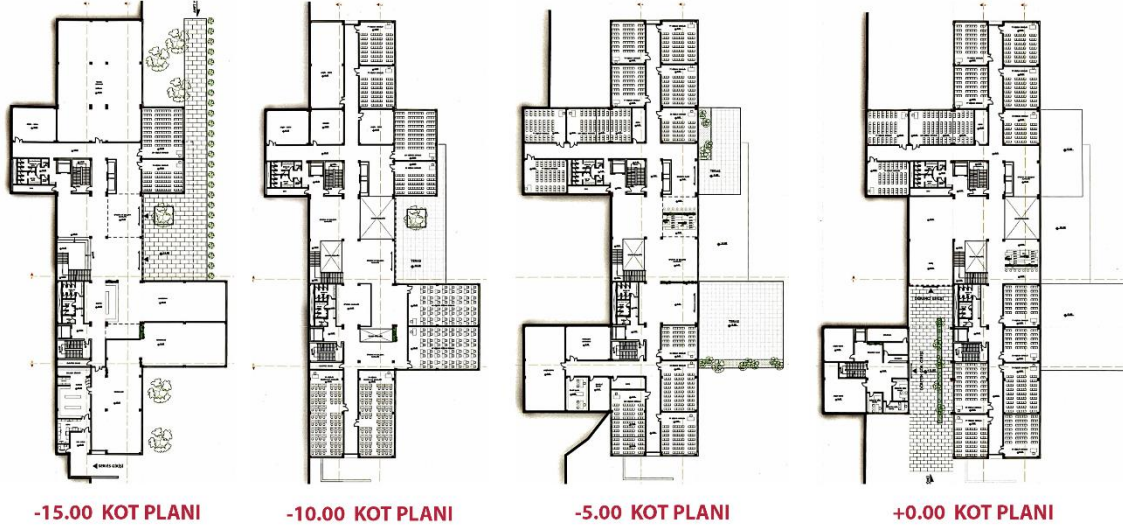
Merkezi derslik binası, derslik bloğu ve akademisyen bloğu olmak üzere 2 ana bloktan oluşmaktadır. Derslik bloğunun yönlenmesi kuzey-güney doğrultusunda, akademisyen bloğu ise doğu-batı doğrultusundadır. Doğal eğimden kaynaklı olarak arazinin manzara yönü doğu tarafında kalmaktadır. Bu sebeple ortak alanlar, ana dolaşım kolu ve açık alanlar seyir terası oluşturacak şekilde doğu tarafına yerleştirilmiştir. Derslik bloğu ana girişi +290,00 arazi kotunda, akademisyen bloğu ana girişi +300,00 kotundadır (Şekil 4). Her iki bloğun da +285 arazi kotunda (+0,00 proje kotu) otopark alanı ile yaya ulaşımı sağlanan girişleri bulunmaktadır.

Şekil 4. Derslik bloğu ana girişini gösteren +5,00 ve +10,00 kotu planları.

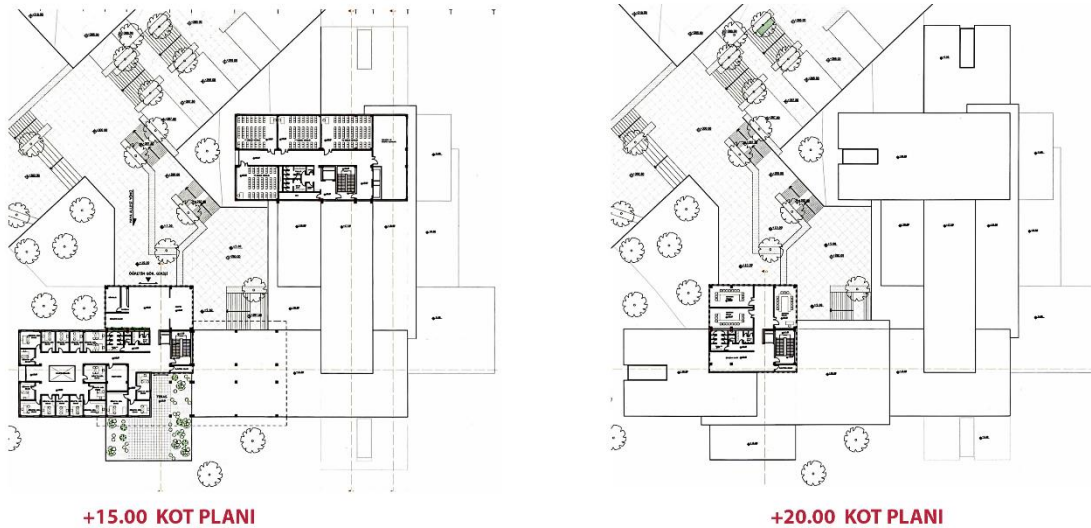
Öğrenci bloğu giriş kotu ile doğu cephesinde en alt kot arasında 20 metrelik kot farkı bulunmaktadır. Batı cephesinde yer alan ana girişte, doğu cephesinde yer alan manzaraya hakim iki kat yüksekliğinde geniş bir boşluk ve galeri alanı bulunmaktadır. Serbest çalışma alanlarının yer aldığı galeri açıklıkları ve ortada yer alan L biçimli merdiven katlar arası ulaşımı ve etkileşimi sağlamaktadır. Giriş mekanı dersliklerin yer aldığı iki kolun tam ortasında kesişim mekanı olarak yer almaktadır. Her iki kolun düşey sirkülasyonunu sağlayan U biçimli merdiven ve asansörlerin yer aldığı 2 adet çekirdek bulunmaktadır. Kat tuvaletleri de bu çekirdek bölümlerinde yer almaktadır. Ana giriş kotunun (+5,00) altında 4, üstünde ise 3 kat bulunmaktadır (Şekil 5). Derslik ve ortak çalışma alanları her katta yer alırken yemekhane, kafeterya gibi mekanlar yer ile temasın güçlendiği -15,00 kotunda manzara

yönünde planlanmıştır. Eğimden dolayı bloğun batı cephesinde ışık alamayan mekanlar, arşiv, depo ve teknik alan olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 5. Alt kot planları.

Akademisyen bloğu giriş mekanında kantinin de yer aldığı bir bekleme alanı yer almaktadır. Yine bu blokta da girişten hemen algılanabilen ve bütün katları birbirine bağlayan çekirdek bölümü bulunmaktadır (Şekil 6). +15,00 kotunda yer alan giriş katının üstünde 1, altında ise 2 kat bulunmaktadır. Her katta ortak ve bireysel çalışma ofisleri yer alırken en üst kat seminer odalarına ayrılmıştır.

Şekil 6. Üst kot planları.

Her iki bloğun kesişim alanında ise lisansüstü derslikleri yer almaktadır. Bloklar arasında +10,00 ve +0,00 kotlarında bağlantı sağlanmaktadır.

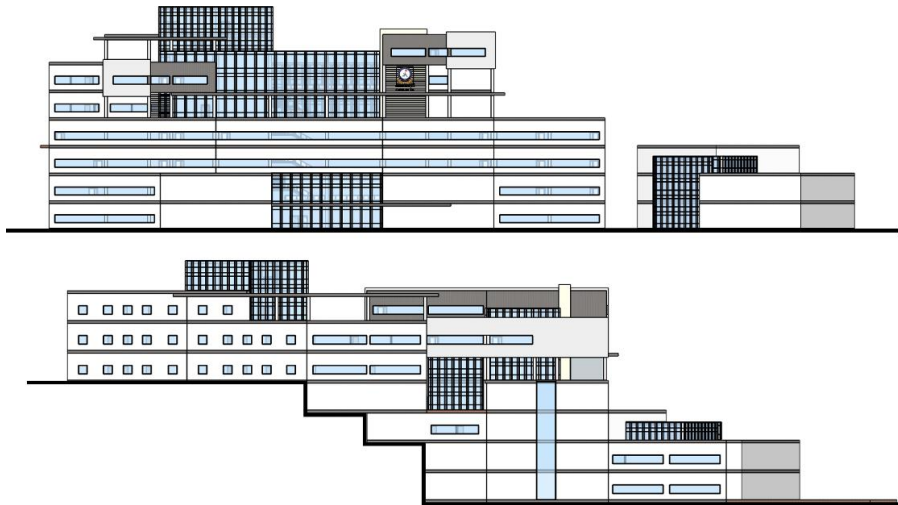
3.5. Cephe Kararları

Merkezi derslik binası, doğu cephesinde manzaraya yönelen, çevresel verilerle uyumlu bir yerleşim düzenine sahiptir. Arazinin eğimli yapısı göz önünde bulundurularak yatay çizgisel elemanlar tercih edilmiş, böylece topoğrafya ile bütünleşen bir cephe karakteri elde edilmiştir. Kademeli şekilde yerleşen kütle düzeni, yapının arazide doğal bir şekilde konumlanmasını sağlamış ve topografyaya uyumlu bir mimari dil oluşturulmuştur (Şekil 7). Bu kararlar, yapının hem işlevsel hem de estetik anlamda güçlü bir kimlik kazanmasına katkıda bulunurken, aynı zamanda kullanıcı deneyimini ve mekansal konforu artırmayı amaçlamaktadır.

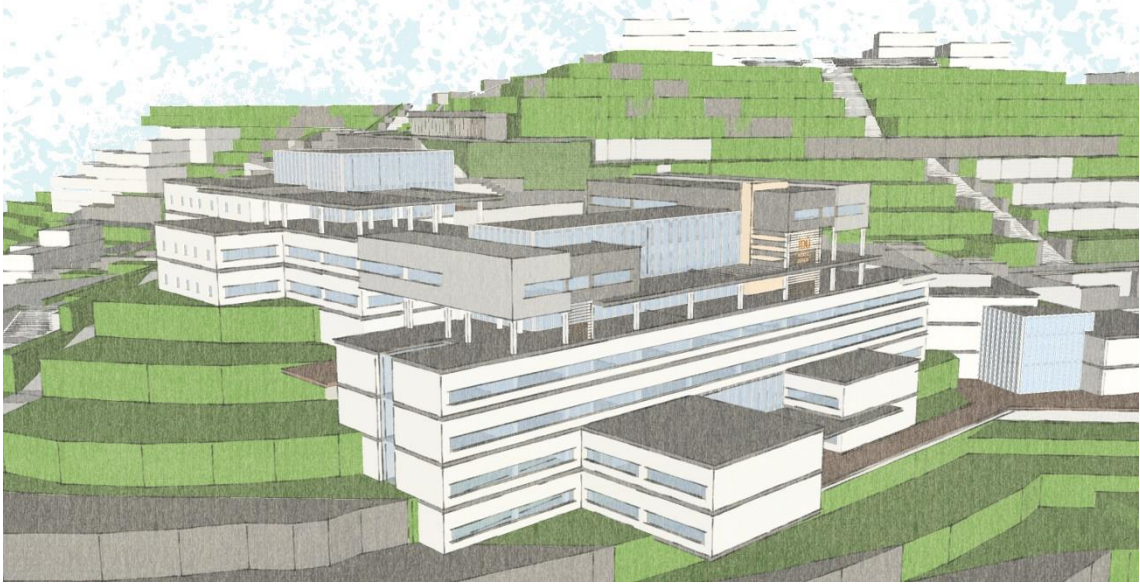
Şekil 7. Bina kesiti.

Merkezi derslik binasının cephe tasarımında malzeme olarak cam ve beton tercih edilmiştir. Giriş alanları ve ortak kullanım alanları, iç-dış ilişkisini güçlendirmek ve mekansal geçirgenliği artırmak amacıyla cam giydirme cephe ile farklılaştırılmıştır (Şekil 8). Derslikler ve ofisler gibi daha kapalı fonksiyonlara sahip mekanlar ise beton yüzeylerle tanımlanarak açıklık ve kapalılık dengesi oluşturulmuştur. Bu malzeme tercihleri ile yapının hem çağdaş hem de sade bir mimari dile sahip olması amaçlanmıştır.

Şekil 8. Bina görünüşleri.

Cephelerde düzenli bir modüler sistem oluşturularak iç mekandaki işlevlerle uyum sağlanmıştır. Farklı açıklık ve doluluk oranlarıyla cephe boyunca dinamik bir ritim oluşturulmuş, bu sayede monotonluk önlenmiştir. Manzara yönü olan doğu cephesinde açıklıklar artırılarak iç mekanlara daha fazla doğal ışık alınması sağlanmıştır. Sadelik hem malzeme hem de form kullanımıyla vurgulanarak yalın ve dengeli bir tasarım anlayışı benimsenmiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Model görünüş.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İzmir Demokrasi Üniversitesi Uzundere Kampüsü için tasarlanan Merkezi Derslik Binası, farklı bölümlerden öğrencilerin ortak kullanımına olanak tanıyan, esnek ve işlevsel bir eğitim yapısı oluşturma hedefi doğrultusunda tasarlanmıştır. Eğitim yapılarının yalnızca bilgi aktarımı için değil, aynı zamanda sosyal etkileşimi teşvik eden mekanlar olması gerektiği düşüncesinden hareketle, tasarım esnek ve erişilebilir öğrenme alanlarını içeren bir mekânsal organizasyon üzerine kurulmuştur.

Eğimli araziye uyum sağlamak amacıyla kademeli yerleşim ilkesi benimsenmiş, yapının farklı kotlarda girişlerle bütünleşerek kampüs içindeki yaya sirkülasyonuna entegre olması sağlanmıştır. Bu doğrultuda, Lynch (1981) tarafından vurgulanan iyi bir mekânsal düzenin, hem fiziksel yönlendirme hem de kullanıcı deneyimi açısından etkili bir öğrenme ortamı oluşturduğu fikri temel alınmıştır. Proje, akademik birimler arasındaki iletişimi artıracak bir konumlandırma stratejisiyle şekillendirilmiş ve merkezi konumuyla kampüs yaşamına katkıda bulunacak şekilde tasarlanmıştır.

Merkezi derslik konsepti, çağdaş eğitim yaklaşımlarının gerekliliklerine uygun olarak, bireysel ve grup çalışmalarına olanak sağlayan açık ve kapalı ortak kullanım alanları ile desteklenmiştir. Oblinger (2006) ve Dudek (2000) tarafından vurgulanan esneklik ve dönüştürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda,

modüler derslikler, ortak çalışma alanları ve sosyal etkileşimi destekleyen mekânlar planlanmıştır. Böylece, farklı ders programlarına ve kullanım senaryolarına uygun bir bina kurgusu oluşturulmuştur.

Cephe tasarımında dolu-boş dengesi gözetilmiş, iç mekân akışkanlığını artıran geniş açıklıklar ve galeri boşlukları ile kullanıcı deneyimi ön planda tutulmuştur. Akademik birimler, derslikler ve sosyal alanlar arasında mekânsal sürekliliği sağlayan bir dolaşım şeması oluşturulmuş, bina içindeki hareketliliğin doğal ve akıcı bir şekilde gerçekleşmesi hedeflenmiştir.

Sonuç olarak, Merkezi Derslik Binası, eğimli arazi koşullarına uyumlu, erişilebilir ve kullanıcı odaklı bir eğitim mekânı olarak tasarlanmıştır. Kampüs master planına uygun olarak planlanan yapı, İzmir Demokrasi Üniversitesi'nin artan öğrenci kapasitesine ve değişen eğitim ihtiyaçlarına uzun vadede hizmet edecek şekilde kurgulanmış, akademik ve sosyal etkileşimi destekleyen çağdaş bir eğitim ortamı sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Birinci, N., Erdoğan, S. K., Birol, G. (2020). Bir Kamusal Temas Alanı Olarak Kampüs Açık Alanları: İzmir Demokrasi Üniversitesi Kampüs Tasarımı. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 7(50), 232-240.
- Dudek, M. (2012). *Architecture of Schools: The New Learning Environments*. Routledge.
- Lynch, Kevin (1981). *A Theory of Good City Form*. MIT Press (MA).
- McHarg, I. L. (1969). *Design with Nature* (pp. 7-17). New York: American Museum of Natural History.
- Neufert, E. (Ed.). (2023). *Architects' Data*. John Wiley & Sons.
- Steiner, F. R. (2012). *The Living Landscape: An Ecological Approach to Landscape Planning*. Island Press.
- Oblinger, D., & Lippincott, J. K. (2006). *Learning Spaces* (Vol. 444). Washington, DC: Educause.

